

Yttrande

Datum
2013-03-20
Ert datum
2013-01-17

Vårt dnr
007/2013-4.1.1.
Ert dnr
4.6.18-613/13

Sidnr
1(2)

Jordbruksverket
Regelenheten
Staffan Eklöf
551 82 Jönköping

Ansökan om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade bomullen GHB614 (EFSA-GMO-ES-2012-104)

Yttrande

Nämnden har inga invändningar mot ett marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade bomullen GHB614.

Bakgrund

Företaget Bayer CropScience har ansökt om marknadsgodkännande för odling av den genetiskt modifierade bomullen GHB614. Bomullen är tolerant mot herbicider baserade på glyfosat och har sedan tidigare ett marknadsgodkännande inom EU för användning som livsmedel och foder.

Fyra länder står för över 70 procent av bomullsproduktionen i världen. Andelen genetiskt modifierad bomull i dessa länder var under 2012, Kina 80 procent, Indien 93 procent, USA 90 procent och Pakistan 81 procent. Globalt odlades genetiskt modifierad bomull på 81 procent av den totala bomullsarealen.

Av den globala bomullsproduktionen står EU för 2-3 procent. De länder inom EU som odlar bomull är primärt Grekland och Spanien. Portugal och Bulgarien odlar också bomull, men i mycket begränsad skala.

Överväganden

Pollenspridning till vilda släktingar

Inom EU finns inga vilda släktingar som bomull kan korsa sig med.

Pollenspridning till konventionella odlingar

Bomull är en till största delen självbefruktande växt vars pollen är relativt tungt och har en kort livslängd. Korspollinering via insekter kan dock förekomma.

Som en del i ansökan ingår studier av pollenspridning. Företaget har genomfört tre separata försök i Spanien. Graden av korspollinering var mycket låg och avtog snabbt med avståndet. Det längsta avståndet som pollen spridit sig och befruktat den konventionella bomull som ingick i försöket var 11 meter. Detta överensstämmer väl med tidigare studier av korspollinering mellan konventionella sorter.

Spridning av bomullsfrön och etablering av vilda populationer

Spridning av bomullsfrön och etablering av plantor utanför jordbruksmark i Europa begränsas av en kombination av avsaknad av frövila, frostkänslighet, låg konkurrenskraft och mottaglighet för sjukdomar. Den tillförda egenskapen torde inte förändra detta.

Företaget rekommenderar ett integrerat växtskydd och kommer enligt ansökan att uppmana de lantbrukare som tänkt odla GHB614 att tillämpa god lantmannased och gällande lagstiftning vid tidpunkten för godkännandet (exempelvis direktiv 2009/128/EG) innan någon herbicid börjar användas. Företaget kommer även att

använda sitt nätverk av växtspecialister för att hjälpa lantbrukarna att utforma ett lämpligt ogräsbekämpningsprogram som bygger på god lantmannased och de ogräs som finns i området.

Enligt direktiv 2009/128/EG om upprättandet av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel ska medlemsstaterna senast den 14 december 2012 ha överlämnat sina nationella handlingsplaner till kommissionen och övriga medlemsstater. De nationella handlingsplanerna ska bland annat innehålla kvantitativa mål, åtgärder och tidtabeller för att till exempel uppmuntra utvecklingen och införandet av integrerat växtskydd och alternativa metoder för att minska beroendet av bekämpningsmedel.

Etisk bedömning

Bomull har inga vilda släktingar i Europa och risken för att domesticerad bomull under europeiska förhållanden ska etablera sig utanför odlingsområdet är mycket liten.

Pollen från den aktuella bomullen skulle kunna pollinera plantor i konventionella odlingar. Bomullen är dock till största delen självbefruktande och dess relativt tunga och kortlivade pollen sprider sig normalt inte några längre sträckor. Risken för oavsiktlig inblandning över de 0,9 procent som märkningslagstiftningen anger torde därför vara mycket liten. Märkningslagstiftningen omfattar inte textilier.

Det finns många konventionella bomullsorter som skiljer sig åt vad gäller till exempel färg och fiberlängd. Dessa hålls redan idag åtskilda för att förhindra inblandning av nytt genetiskt material i odlingar där en viss sort odlas. Det finns därför både teoretisk och empirisk kunskap om samexistens mellan konventionella bomullssorter där en inblandning kan orsaka ekonomiska förluster.

Nämnden anser vidare att valfrihet bör råda, vilket i detta sammanhang innebär att lantbrukare, inom regelverkets ramar, ska ha möjlighet att själva välja produktions-system. I dagsläget är drygt 40 grödor godkända för användning som livsmedel och foder, inklusive den aktuella bomullen GHB614. Lantbrukare i EU kan med andra ord utfodra sina djur med importerade genetiskt modifierad grödor, men inte odla dem själva. Om en genetiskt modifierad gröda bedöms som säker för människors och djurs hälsa och för miljön anser nämnden att det också ska finnas en möjlighet, för dem som så önskar, att odla den.

Beslut i detta ärende har efter föredragning av kanslichefen Marie Nyman fattats av ledamöterna Birgitta Eilemar, Fredrik von Arnold, Pyy Niemi, Kew Nordqvist (skiljaktig, se bilaga 1), Lars Tysklind, Josef Fransson, Irene Oskarsson, Nils Uddenberg, Rishi Bhalerao, Tina D'Hertefeldt (särskilt yttrande, se bilaga 2), Anna Tunlid, Lotta Rydhmer, Sten Stymne och Gisela Dahlquist samt tjänstgörande ersättaren Annika Qarlssoon. Vid ärendets slutliga handläggning utan att delta i avgörandet deltog även kanslisekreteraren Birgit Postol.

Birgitta Eilemar

Marie Nyman

Ledamoten Kew Nordqvist är skiljaktig och anför följande:

Eftersom denna bomull GHB 614 är resistent mot herbicider, kommer användningen av dessa att cementeras, med de risker detta medför för bl.a. kontaminering av grundvatten och resistensproblem.

I ansökan saknas beskrivning av socioekonomiska konsekvenser.

Sedan anser vi att t ex kläder eller för den delen, kött från djur som äter GMO-foder inte behöver märkas i Sverige och att konsumenter som genom sin konsumtion inte vill stödja odling av GMO inte kan göra ett sådant val, vill inte vi se import av sådan gröda.

Man kan inte heller helt bortse från risken av kontaminering av foder till ekologiska bönder.

Dessutom anser vi, att om vi inte vill se en GMO-gröda i Sverige som ökar användningen av kemiska bekämpningsmedel, kan vi rimligen inte heller se en sådan gröda odlas någon annanstans heller.

Särskilt yttrande av ledamoten Tina D'Hertefeldt

Bomullen är resistent mot glyfosatbaserade herbicider, vilket är den herbicid som i dagsläget är mest betydelsefull för jordbruket. Det finns därför starka rekommendationer från ogräsforskare och utsädesföretag om att hushålla med ogräsens mottaglighet mot glyfosat. Kommissionen har efterlyst nationella handlingsplaner för en hållbar användning av bekämpningsmedel. Givet den globala utvecklingen av glyfosatresistenta ogräs i samband med odling av glyfosattoleranta grödor är det positivt att kommissionen efterlyser åtgärder för att uppmuntra införandet av integrerat växtskydd för att minska beroendet av bekämpningsmedel. I länder med utveckling av glyfosatresistens har det dock inte i första hand varit brist på information, utan brist på efterlevnad av rekommendationerna från utsädesföretagen som påskyndat resistensutvecklingen. I linje med detta behöver företaget i denna ansökan följa upp de ogräsbekämpningsprogram som man föreslår ska sättas upp i samråd med lantbrukarna, och rapportera till ansvarig myndighet hur stor andel av lantbrukarna som följer ogräsbekämpningsprogrammet som satts upp. Det är bara genom att följa upp dessa som företag och myndighet i praktiken kan genomföra målet att fördröja resistensutveckling mot glyfosat.